

Universitat de Lleida

GUÍA DOCENTE

INTRODUCCIÓN AL DERECHO

Coordinación: CUADROS AGUILERA, POL

Año académico 2019-20

Información general de la asignatura

Denominación	INTRODUCCIÓN AL DERECHO			
Código	101800			
Semestre de impartición	1R Q(SEMESTRE) EVALUACIÓN CONTINUADA			
Carácter	Grado/Máster	Curso	Carácter	Modalidad
	Doble titulación: Grado en Derecho y Grado en Administración y Dirección de Empresas	1	TRONCAL	Presencial
	Grado en Derecho	1	TRONCAL	Presencial
Número de créditos de la asignatura (ECTS)	7.5			
Tipo de actividad, créditos y grupos	Tipo de actividad	PRAULA	TEORIA	
	Número de créditos	2.25	5.25	
	Número de grupos	3	2	
Coordinación	CUADROS AGUILERA, POL			
Departamento/s	DERECHO PÚBLICO			
Distribución carga docente entre la clase presencial y el trabajo autónomo del estudiante	40% 75h presenciales 60% 112,5h trabajo autonomo			
Idioma/es de impartición	Catalán Castellano			
Distribución de créditos	25h/ECTS 187,5 horas			

Profesor/a (es/as)

Profesor/a (es/as)	Dirección electrónica\nprofesor/a (es/as)	Créditos impartidos por el profesorado	Horario de tutoría/lugar
CUADROS AGUILERA, POL	pcuadros@dpub.udl.cat	17,25	

Información complementaria de la asignatura

El programa de la asignatura Teoría del Derecho está concebido como una reflexión introductoria al Derecho en general y en especial al análisis del vocabulario, conceptos y categorías básicas y necesarias para el conocimiento jurídico y que aparecen en el estudio de cualquier rama del derecho. Así mismo pretende realizar una introducción crítica al derecho, a su papel en la sociedad, a su origen y a los elementos principales que lo configuran en la sociedad moderna.

Objetivos académicos de la asignatura

- Adquisició d'una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica

Objectius

- Introduir-se en el coneixement dels principis i valors jurídics i teories de la justícia
- Contextualitzar els drets humans i conèixer els elements per realitzar una anàlisi crítica del dret
- Valorar les conductes i les normes com a justes i injustes

- Demostrar coneixement de les característiques, esquemes conceptuals, institucions i procediments del sistema jurídic

Objectius

- Situar i conèixer el dret com a fenomen social. Establir les relacions entre el conflicte social, el poder polític i el dret
- Conèixer el concepte de norma, la seva estructura, topologia i atributs formals i materials
- Conèixer i aplicar els conceptes i concepcions jurídiques bàsiques. Reconèixer els categories més importants utilitzades en els disciplinis jurídic-positives
- Capacitat per identificar i interpretar les fonts del dret vigent

Objectius

- Conèixer com es produeix, interpreta i aplica el dret

- Capacitat per redactar documents jurídics de diferent naturalesa

Objectius

- Conèixer els processos d'argumentació

- Capacitat per identificar interessos socials i valors subjacents en els principis i regles jurídiques

Objectius

- Situar i conèixer el dret com a fenomen social. Establir les relacions entre el conflicte social, el poder polític i el dret
  - Conèixer com es produeix, interpreta i aplica el dret
  - Introduir-se en el coneixement dels principis i valors jurídics i teories de la justícia
- Demostrar coneixement de l'ordenament jurídic en vigor

Objectius

- Diferenciar el dret d'uns altres ordenis normatius, identificar el seu contingut i conèixer la manera en què el dret incideix sobre els conductes
  - Conèixer el concepte de norma, la seva estructura, topologia i atributs formals i materials
  - Conèixer els característiques i problemes de l'ordenament jurídic
- Capacitat per percebre i assimilar el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la seva necessària visió transdisciplinària

Objectius

- Conèixer el concepte de norma, la seva estructura, topologia i atributs formals i materials
- Capacitat per construir una decisió jurídica raonada

Objectius

- Conèixer els processos d'argumentació
- Introduir-se en el coneixement dels principis i valors jurídics i teories de la justícia
- Valorar les conductes i les normes com a justes i injustes

Competencias significativas

Competencias estratégicas de la Universidad de Lleida

- Dominio de las Tecnologías de la Información y la Comunicación.
- Corrección en la expresión oral y escrita
- Dominio de una lengua extranjera

Competencias específicas de la titulación

- Demostrar conocimiento del Ordenamiento jurídico en vigor

Objetivos

- Diferenciar el derecho de otros ordenes normativos, identificar su contenido y conocer la manera en que el derecho incide sobre los conductos
  - Conocer el concepto de norma, su estructura, topología y atributos formales y materiales
  - Conocer los características y problemas del ordenamiento jurídico
- Capacidad para percibir y asimilar el carácter unitario del ordenamiento jurídico y su necesaria visión transdisciplinar.

Objetivos

- Conocer el concepto de norma, su estructura, topología y atributos formales y materiales
- Demostrar conocimiento de las características, esquemas conceptuales, instituciones y procedimientos del

sistema jurídico.

Objetivos

- Situar y conocer el derecho como fenómeno social. Establecer las relaciones entre el conflicto social, el poder político y el derecho
  - Conocer el concepto de norma, su estructura, topología y atributos formales y materiales
  - Conocer y aplicar los conceptos y concepciones jurídicas básicas. Reconocer las categorías más importantes utilizadas en las disciplinas jurídico-positivas
- Capacidad para identificar e interpretar las fuentes del derecho vigente.

Objetivos

- Conocer como se produce, interpreta y aplica el derecho
- Capacidad para construir una decisión jurídica razonada.

Objetivos

- Conocer los procesos de argumentación
  - Introducirse en el conocimiento de los principios y valores jurídicos y teorías de la justicia
  - Valorar las conductas y normas como justas o injustas
- Capacidad para redactar documentos jurídicos de distinta naturaleza

Objetivos

- Conocer los procesos de argumentación
- Capacidad para identificar intereses sociales y valores subyacentes en los principios y reglas jurídicas.

Objetivos

- Situar y conocer el derecho como fenómeno social. Establecer las relaciones entre el conflicto social, el poder político y el derecho
  - Conocer como se produce, interpreta y aplica el derecho
  - Introducirse en el conocimiento de los principios y valores jurídicos y teorías de la justicia
- Adquisición de una conciencia crítica en el análisis del ordenamiento jurídico y el desarrollo de la dialéctica jurídica.

Objetivos

- Introducirse en el conocimiento de los principios y valores jurídicos y teorías de la justicia
- Contextualizar los derechos humanos y conocer los elementos para realizar un análisis crítico del derecho
- Valorar las conductas y las normas como justas e injustas

Competencias transversales de la titulación

- Capacidad de análisis y síntesis (C. Instrumental)

- Capacidad de gestión adecuada de la información. (C. Instrumental)
- Capacidad para el compromiso ético. (C. Sistémica)
- Capacidad para el trabajo en equipo. (C. Interpersonal)
- Capacidad de aprendizaje autónomo permanente y adaptación a las nuevas circunstancias. (C. Sistémica)
- Capacidad de iniciativa, creatividad y liderazgo. (C. Sistémica)

Contenidos fundamentales de la asignatura

Tema 1. Sociedad i derecho. Relaciones sociales y relaciones jurídicas

Aproximación al concepto de derecho. Derecho y fuerza. Normas sociales, morales y jurídicas. El derecho como fenómeno social. Conflicto y derecho. Las funciones del derecho.

Tema 2. Derecho, Estado y Sociedad moderna

Derecho y poder. Del feudalismo a la sociedad moderna. Estado y Estado de derecho.

Tema 3. Usos de la palabra derecho

Ambigüedad y vaguedad del derecho. Usos jurídicos de la palabra derecho: subjetivo, objetivo, axiológico. Derecho objetivo, derecho subjetivo y justicia. El derecho como saber jurídico.

Tema 4. Normas jurídicas: estructura y elementos

El lenguaje prescriptivo. Normas y proposiciones normativas. Estructura y elementos de las normas. El núcleo normativo y los elementos de las normas prescriptivas. Tipos de normas jurídicas: imperativas y permisivas; abstractas y concretas; escritas y consuetudinarias. Normas de *ius cogens* y normas de *ius dispositivum*. Normas primarias y normas secundarias. Regles y principios. Normas constitutivas.

Tema 5. Normas jurídicas: atributos formales y materiales

Atributos que expresan relaciones formales: validez, vigencia y aplicabilidad jurídica. Atributos que expresan relaciones materiales: eficacia y efectividad de las normas jurídicas.

Tema 6. Fuentes de producción jurídica

Fuentes del derecho. Sistema de fuentes del ordenamiento jurídico español. Ley, costumbre y principios generales del derecho. El principio de legalidad. La jurisprudencia y el derecho. La Unión Europea y el ordenamiento jurídico comunitario.

Tema 7. Interpretación i aplicación jurídica

La interpretación del derecho. Clases de interpretación. Métodos y límites de la interpretación. La justificación de los casos difíciles. La aplicación del derecho. Formas de resolución jurídica de conflictos: resolución extrajudicial y resolución judicial.

Tema 8. El ordenamiento jurídico

Sistema jurídico y ordenamiento jurídico. Criterios organizativos del ordenamiento jurídico: jerarquía, especialidad y temporalidad. La plenitud y el problema de las lagunas. La coherencia y el problema de las antinomias.

Tema 9. Conceptos jurídicos fundamentales

Derecho público y derecho privado. Deber jurídico. Ilícito y responsabilidad. La sanción. Derechos subjetivo. Persona física y persona jurídica. Derechos Humanos y derechos fundamentales

Tema 10. Derecho y justicia

Las relaciones entre el derecho, la moral y la justicia. Teorías de la justicia.

Tema 11. Globalización i derechos humanos

Los derechos humanos en el contexto de la globalización. La democracia y los poderes sociales.

Tema 12. Introducción: materiales jurídicos premodernos

El proceso de democratización de Atenas y la duda sobre la ley. Características generales del derecho romano y diferenciación respecto del derecho moderno. El cristianismo y su influencia en la cultura jurídica política. La sociedad feudal y los conceptos escolásticos de ley divina, ley natural, ley positiva. Feudalismo, absolutismo y orígenes de la sociedad mercantil.

Ejes metodológicos de la asignatura

Activitats formatives Gran grup

Classe magistral, comentaris de sentències, notícies jurídiques, discussió i valoració

Les classes es desenvoluparen cada setmana en sessions de dues hores. Per a la adquisició de coneixements i habilitats durant aquestes classes s'utilitzaran lliçons magistrals, remissió a manuals i dinàmiques de treball que faciliten la comprensió y assimilació dels continguts teòrics.

Activitats formatives Grups mitjans

Petits grups per fer comentaris de textos, lectures de sentències i textos en comú, treball en grup, per parelles, per analitzar i comentar materials docents i textos jurídics.

Les classes es desenvoluparen cada setmana en sessions d'una hora. En aquestes classes es faran: seminaris de comentaris de textos; pràctiques jurídiques i estudi de casos, debats i tutories col·lectives. En aquestes classes els estudiants hauran de fer exercicis, comentaris de textos, de lleis i sentències i activitats diverses relacionades amb els continguts de la assignatura.

Les activitats es faran a partir de materials de treballs proporcionats pel professor. Les dinàmiques d'aquestes classes ajudan a seguir i clarificar els continguts de la matèria. Es busca que l'estudiant a més de aprendre i conèixer una determinada informació sapiga com accedir a la matèria, obtenir la informació i els necessaris per l'estudi de la assignatura, crean canals per accedir als coneixements, es formi un esperit crític vers les normes i els casos judicials, aprengui a raonar i a questionar això determinat en les lleis, normes i discursos jurídics.

Plan de desenvolupament de la assignatura

Dates (Setmanes)	Descripció	Activitat Presencial	HTP (2) (Hores)	Activitat treball autònom	HTNP (3) (Hores)
1	Presentació de l'assignatura i Tema 1	Lliçó magistral	3	Estudi material docent	1
1	Introducció a les activitats	Pràctiques	1	Estudi material pràctiques	4
2-3	Tema 2	Lliçó magistral	6	Estudi material docent	7
2-3	Text 2	Pràctiques	2	Comentari text	3
4-5	Temes 3 i 4	Lliçó magistral	6	Estudi material docent	9
4-5	Text 5	Pràctiques	2	Comentari text	3
6	Tema 5	Lliçó magistral	6	Estudi material docent	5
6	Text 6	Pràctiques	1	Comentari text	4
7-8	Tema 6	Lliçó magistral	6	Estudi material docent	8
9	Primera prova	Avaluació	2	Estudi material docent	6
10-11	Text 7	Pràctiques	2	Comentari text	4
12-13	Tema 7	Lliçó magistral	5	Estudi material docent	6
12-13	Text 8	Pràctiques	2	Comentari text	4
14	Tema 8	Lliçó magistral	3	Estudi material docent	8
14	Text 9	Pràctiques	2	Comentari text	4
15	Tema 10	Lliçó magistral	3	Estudi material docent	6
15	Text 10	Pràctiques	2	Comentari text	4
16	Tema 11	Lliçó magistral	3	Estudi material docent i texts	6
17	Tutories	Tutories	1	Estudi material docent i texts	7,5
18	Setmana d'avaluació	Setmana d'avaluació		Estudi material docent i texts	5,5
18	Segona prova	Avaluació	2	Estudi material docent i texts	7,5

(2) HTP = Hores de Treball Presencial

(3) HTNP = Hores de Treball No Presencial

Avaluació

Objectius	Activitats d'Avaluació Criteris	%	Dates	O/V (1)	I/G (2)	Observacions
<p>Demostrar el grau de coneixement adquirit i les competències específiques adquirides en relació als temes 1,2,3, 4, 5 i 6 i els texts 1, 2, 3 i 4</p>	<p>Prova escrita</p>	<p>25%</p> <p>2,5 punts sobre 10</p>	<p>Coordinadora</p>	<p>O</p>	<p>I</p>	<p>Les preguntes seran sobre els materials docents recomanats en cada tema i els texts treballats a les pràctiques fins a la setmana anterior a la de la prova.</p> <p>En aquestes proves es valorarà la capacitat d'aplicar els coneixements adquirits a les sessions de les classes grans i mitjanes i la capacitat d'anàlisi crítica i l'argumentació donada en la resolució dels casos.</p>
<p>Demostrar el grau de coneixement adquirit i les competències específiques adquirides en relació als temes 7-11 i els texts 5, 6, 7, 8.</p>	<p>Prova escrita</p>	<p>25</p> <p>2,5 punts sobre 10</p>	<p>Coordinadora</p>	<p>O</p>	<p>I</p>	<p>Les preguntes seran sobre els materials docents recomanats en cada tema i els texts treballats a les pràctiques fins a la setmana anterior a la de la prova.</p>
<p>Validar els coneixements i competències generals i específiques adquirides en relació a totes les activitats realitzades al llarg del curs.</p>	<p>Prova escrita</p>	<p>20</p> <p>2 punts sobre 10</p>	<p>Coordinadora</p>	<p>O</p>	<p>I</p>	<p>Les preguntes seran sobre els texts treballats a les pràctiques fins a la setmana anterior a la de la prova.</p>

Objectius	Activitats d'Avaluació Criteris	%	Dates	O/V (1)	I/G (2)	Observacions
<p>Desenvolupar i treballar les competències generals, específiques i transversals mitjançant la lectura, l'anàlisi i els comentaris de textos al llarg del curs.</p> <p>Activitat 1: Situar i conèixer el dret com a fenomen social. Establir les relacions entre el conflicte social, el poder polític i el dret. Obtenir una definició de dret. Distingir entre normes socials, morals i jurídiques.</p> <p>Activitat 2 Situar i conèixer el dret com a fenomen social. Establir les relacions entre el conflicte social, el poder polític i el dret. Obtenir una definició de dret.</p> <p>Activitat 3: Situar i conèixer las fonts del dret, la jerarquia entre les normes jurídiques. El paper de la Constitució com a primera norma. Els poders normatius. El paper dels jutges.</p> <p>Activitat 4: Conèixer i comprende les condicions de validesa d'una disposició normativa o de la norma jurídica. Conèixer i comprende el concepte de vigència, entrada en vigor, promulgació, derogació i perda de vigència de les disposicions normatives o de la norma jurídica.</p> <p>Activitat 5: Conèixer i comprende el valor del principi de igualtat. Els conceptes de igualtat formal, igualtat material, discriminació i discriminació positiva.</p> <p>Activitat 6: Conèixer i comprendre el valor del principi de llibertat, la seva regulació constitucional i els drets que avarca. El dret de circular lliurement, per residir, el proces de la detenció i els drets afectats, el concepte de Habeas Corpus.</p> <p>Activitat 7: Conèixer i comprendre el dret sancionador -penal i administratiu- en un Estat de dret, els seus principis i requisits legals. El pricipi de legalitat penal, el dret a la tutela judicial, la presunció de inocencia, etc. Coneixer les diferencies entre la sancio penal i la sanció adminstrativa.</p>	Activitats 1-2-3-4-5-6-7	<p>3 punts sobre 10 mínim 1,2</p> <p>5 activitats com a mínim sobre 7 en total, o be 6 en el cas que es facin 8.</p>	Lectures i activitats cada 15 dies.	O	I/G	<p>Al llarg del curs en els grups mitjans es faran entre 7-8 activitats de lectura, comentaris de text i pràctiques de les quals s'han de fer obligatòriament un mínim (5 si es fan 7, o 6 si es fan 8) i obtenir una nota de mitjana de 1,2 sobre 3 per tenir accés a l'avaluació final.</p> <p>A totes les activitats es valorarà la preparació i l'estudi dels treballs, la lectura dels texts, l'exposició i participació a les classes i els treballs presentats a cadascuna de les activitats.</p>

(1) Obligatòria / Voluntària   (2) Individual / Grupal

Sistema de evaluación

La qualificació final es realitzarà en funció de les qualificacions parcials obtingudes a les tres proves escrites

d'avaluació continuada (20% + 25% + 25%) i de la nota final de les activitats realitzades a les classes del grups mitjans (30%).

Proves Escrites d'avaluació continuada

Al llarg del curs es realitzaran **tres proves d'avaluació continuada**, dos sobre els temes de les lliçons del pla docent i una sobre els textos treballats al llarg del curs.

Primera Prova: dimarts 5 de novembre (data orientativa, pendent de confirmació) (**prova obligatòria**)

Temari: Tots els temes de GG i GM realitzats fins la setmana anterior. 20% (2 punts) Nota mínima: 1 punt

Segona Prova: dimecres 15 de gener 2020, de 9h a 12h.

Temari: Tots els temes de GG i GM realitzats fins la setmana anterior. 25% (2,5 punts) Nota mínima: 1,25 punt

Prova validació textos classes mitjanes: dimecres 15 de gener 2020, de 9h a 12h.

Temari: Tots els textos i temes treballats a les classes mitjanes. 25% (2,5 punts) Nota mínima: 1,25 punt.

En aquestes proves es valorarà la capacitat d'aplicar el coneixements adquirits a les sessions de les classes grans i mitjanes i la capacitat d'anàlisi crítica i l'argumentació donada en la resolució dels casos.

La nota final de l'avaluació continuada serà la nota mitjana obtinguda en les tres proves i serà necessari obtenir una nota mínima de 3,5 sobre 7 per accedir a l'avaluació final.

Avaluació continuada = $2 + 2,5 + 2,5 = 7$ Nota mínima = $1 + 1,25 + 1,25 = 3,5$ punts

2. Avaluació de les activitats realitzades als grups mitjans. (30% de la nota final) (3 punts)

Al llarg del curs als grups mitjans es faran entre 4 i 5 activitats de lectura, comentari de text i pràctiques de les quals s'han de fer obligatòriament un mínim de 4 i obtenir una nota de mitjana de 1,5 sobre 3 per tenir accés a l'avaluació final.

A totes les activitats es valorarà la preparació i l'estudi dels treballs, la lectura dels textos, l'exposició i la participació a les classes i els treballs presentats a cadascuna de les activitats.

El valor global d'aquestes activitats és d'un 30% (3 punts sobre 10) Nota mínima 1,5 punts sobre 3 punts

3.- No presentats: els alumnes que es presentin a totes les proves d'avaluació però no tinguin el nombre mínim d'activitats tindran una qualificació de Suspens. Únicament serà qualificats com a no presentats els que no es presentin a alguna de les proves o no realitzen l'avaluació continuada dels grups mitjans.

4. Resum Avaluació final	avaluació continuada	+	avaluació d'activitats
	3 proves	+	4-5 activitats
	7 punts	+	3 punts
	mínim 3,5 punts	+	mínim 1,5 punts
			4 activitats mínim

5. AVALUACIÓ FINAL ÚNICA:

En cas que un/a estudiant/a acrediti documentalment la seva impossibilitat per poder complir alguns dels requisits establerts per l'avaluació continuada podrà optar per la realització d'una prova única de validació de competències i coneixements que es realitzarà en els setmanes assenyalades a aquests efectes en el calendari d'avaluació del Grau.

Aquesta prova consistirà en contestar a 3-4 preguntes de desenvolupament, amb la possibilitat també, de contestar a preguntes mes curtes, de les lliçons del pla docent i dels textos treballats durant el curs.

Aquesta opció, amb acreditació documental, es podrà demanar abans del 15 d'octubre i un cop feta no es podrà variar.

Bibliografía y recursos de información

Durante el curso el profesor indicará la bibliografía básica y complementaria para cada uno de los temas.

Bibliografía básica

L. Prieto Sanchís, *Apuntes de teoría del Derecho*, Trotta, Madrid, 2005 [ATD]

M. Atienza, *El sentido del derecho*, Ariel, Barcelona, 2001. [SD]

Bibliografía complementaria

M. Atienza, *Tras la justicia*, Ariel, Barcelona, 1993.

M. Jesús Moro Almaraz y I. Sánchez Cid, *Nociones básicas de derecho civil*, Tecnos, Madrid, 1999 [NBDC]

J.R Capella, *Elementos de análisis jurídico*, Trotta, Madrid, 1999.

J.R. Capella, *Fruta prohibida*, Trotta, Madrid, 1999.

J.J. Moreso y J.M. Vilajosana, *Introducción a la teoría del derecho*, Marcial Pons, Barcelona, 2004.

Otra bibliografía

1. AA.VV, *En el límite de los derechos*, EUB, 1996.
2. P. Barcelona, *El individualismo propietario*, Trotta, Madrid, 1996.
3. H. Kelsen, *¿Qué es justicia?*, Ariel, Barcelona, 1991.
4. A. Latorre, *Introducción al derecho*, Barcelona, Ariel, 1976.
5. J. García Morillo, *La democracia en España*, Alianza, 1996.
6. H. Silveira, *Identidades comunitarias y democracia*, Trotta, 2000.
7. V. Méndez y H. Silveira, *Bioética y derecho*, Ediuoc, Barcelona 2005.